

Notat om forældrebetaling i skolefritidsordninger i forbindelse med skolereformen

Resumé

Bureau 2000 har efter aftale med FOA kortlagt forældrebetaling og åbningstid for skolefritidsordningerne fra august 2014. Alle kommuner har deltaget.

Skolereformen betyder, at børnene i de små klasser går længere tid i skolen. Den typiske SFO vil derfor fremover åbne kl. 14 – i stedet for ca. 12 kl., som hidtil. Også morgenåbningen reduceres mange steder, idet man har svært ved at skemalægge en 6 timers skoledag, hvis man ikke starter undervisningen lige omkring kl. 8.

Samlet reduceres åbningstiderne i SFOerne med ca. 40 pct. Man kan dog ikke regne med, at børnefremmødet reduceres tilsvarende, idet en del børn allerede i dag først får fri fx kl. 13.

Alligevel er det påfaldende, at forældrebetalingen i gennemsnit kun reduceres med ca. 12 pct. Det betyder, at forældrene betaler en højere *andel* af driftsudgifterne. Årsagen synes at være, at skolereformen er underfinansieret, når det gælder SFO-området.

Baggrund

Fremtiden for landets mange skolefritidsordninger er ét af de områder, som stadig er uafklaret ved skolereformens ikrafttræden 1. august 2014.

Oktober 2013 var der 1338 kommunale skolefritidsordninger og yderligere 442 ordninger i skolefritidsordninger ved privatskoler, jf. Tabel 1.

Tabel 1. Institutioner og indskrevne i skolefritidsordninger. Oktober 2013

	Kommunale skoler	Privatskoler	I alt
Institutioner mv.	1338	442	1780
Indskrevne	216.941	35.172	252.113

Kilde: Statistikbanken

Langt de fleste skolebørn i de mindre klasser har hidtil været i SFO eller fritidshjem/fritidshjemsgruppe. Fra 10 års alderen søger de fleste unge dog over i klubverdenen, eller de dropper de offentlige tilbud.¹ Dette fremgår af tabel 2.

¹ Klubområdet er desværre mangelfuldt belyst, idet der er data for indskrevne i SFO-klubber og klubber, der drives efter dagtilbudsloven, men ikke for ungdomsskoleklubber m.v.

Tabel 2. Indskrevne i SFO, fritidshjem og fritidshjemsgrupper i pct. af de 6-17 årige

Alder	Antal børn 1. oktober 2013	Kommunale SFO	SFO ved privatskoler	Fritidshjem og aldersin. Inst.	I alt i pasning/SFO
Indskrevne i pct. af børn					
6 år	65.420	69,5	12,1	10,2	91,8
7 år	66.513	70,3	12,3	8,7	91,3
8 år	65.987	66,2	12,1	8,3	86,6
9 år	65.775	53,5	9,8	7,4	70,7
10 år	65.563	24,9	2,9	5	32,8
11 år	65.408	14,4	0,9	3,4	18,7
12 år	67.109	8,2	0,3	2,5	11
13 år	67.701	2,9	0,1	1,7	4,7
14-17 år	277.731	0,6	0	0,6	1,2

Kilde: Egne beregninger på grundlag af Statistikbanken

Blandt de 5 årige var der 15 pct., der gik i kommunale SFO og 2,6, som var i SFO ved privatskoler.

Fra 1. august forlænges skoledagen som bekendt, ikke mindst for de mindste klasser, idet den normale skoleuge fra børnehaveklasse og opefter kommer til at være mindst 30 timer ugentlig. Hidtil har den typisk været omkring 20 timer om ugen for børnehaveklassen og 22-25 timer for 1.-2. klasse.

I forhold til skolefritidsordningerne giver det store ændringer. Den typiske skolefritidsordning har hidtil haft åbent en kort periode om morgenen og om eftermiddagen fra ca. 12 til ca. 17.

Fremover vil undervisningen i de små klasser næsten alle steder ligge fra 8-14.

Bureau 2000s undersøgelse

Bureau 2000 har på den baggrund spurgt kommunerne, hvornår skolefritidsordningerne fremover vil åbne om eftermiddagen. Det er ikke alle steder, pladsanvisningerne kan svare herpå, men langt de fleste steder vil SFOerne fra august åbne kl. 14. Den typiske lukketid er uændret kl. 17.

Også om morgenen indskrænkes åbningstiden mange steder, idet skoledagen for de små klasser fremover vil starte lige omkring kl. 8.

Der tegner sig med andre ord et billede af, at åbningstiden om eftermiddagen reduceres med ca. 40 pct. – fra 5 timer dagligt til 3 timer. Desuden reduceres åbningstiden om morgenen,

Det må forventes at få store konsekvenser for hverdagen i skolefritidsordningerne. Det skal understreges, at arbejdsmængden og det samlede børnefremmøde ikke nødvendigvis reduceres proportionalt med åbningstiden. Mange steder har det hidtil været sådan, at de mindste børn begyndte i SFO omkring kl.12 eller 13, og de lidt større børn kom senere. Fremover vil man typisk opleve, at næsten alle børn kommer på én gang. Efter næste valg skal der desuden være lektiecafe på alle SFOer.

Alligevel er det klart, at SFOerne fremover ikke *alene* vil kunne tilbyde de ansatte fuldtidsbeskæftigelse. Fuldtidsansættelse vil være afhængigt af, at SFOens ansatte tillige får arbejdsopgaver i skolen. Det sker mange steder, men det er meget forskelligt, i hvilket omfang og hvordan det sker.

FORÆLDREBETALINGEN I SKOLEFRITIDSORDNINGER EFTER SKOLEREFORMEN

Hvis omlægningen betyder, at der flyttes opgaver fra SFOen til skolen, kan en kommune imidlertid ikke kræve betaling herfor. Det fremgår af grundlovens § 76, som siger:

”Alle børn i den undervisningspligtige alder har ret til fri undervisning i folkeskolen. Forældre eller værger, der selv sørger for, at børnene får en undervisning, der kan stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, er ikke pligtige at lade børnene undervise i folkeskolen.”

Forældrebetalingen skal derfor fremover alene dække kort morgenpasning + mulighed for ca. 3 timers pasning om eftermiddagen. I et eller andet omfang vil det betyde reduceret personale i SFOerne.

Bureau 2000 har på den baggrund spurgt samtlige kommuner, om de nedsætter taksterne i SFO fra 1. august, og hvad de nye takster bliver.

73 ud af 98 kommuner vil have ændrede takster pr. august 2014.²

En enkelt kommune, Hjørring, dropper helt de hidtidige SFOer, men kan børnene mod betaling (566 kr. mdl.) få pasning i fritidsordninger en time dagligt om eftermiddagen (fra 15:30 til 16:30).

Udviklingen i gennemsnitstaksten i skolefritidsordninger fremgår af Tabel 3.

Tabel 3. Gennemsnitstakster i skolefritidsordninger august 2013-august2014.

	Fuld tid	Kun eftermiddag
	Kr. mdl. omregnet til 12 mdrs. betaling	
August 2013	1576	1485
Januar 2014	1616	1492
August 2014	1426	1311

Note: Hvis en kommune ikke har tilbud om eftermiddagstakst, regnes fuldtidstaksten som eftermiddagstakst.

Diskussion

På grundlag af Tabel 3 kan det beregnes, at skolereformen betyder en gennemsnitlig reduktion i forældrebetalingen på 12 pct.

Denne reduktion er klart mindre end den reduktion, der sker i tilbuddets omfang.

Kommunerne har på 2014-budgetterne regnet med driftsudgifter til skolefritidsordninger på 7,9 mia. kr. Heraf dækkes de 3,7 mia. kr. af indtægter (næsten udelukkende forældrebetaling).

Hvis forældrebetalingen skulle være reduceret svarende til åbningstiden, ville kommunerne miste 1,2 mia. kr. Som anført reduceres børnefremmødet og arbejdsopgaverne ikke helt proportionalt med åbningstiden, men det kan skønnes, at forældrenes betaling formentlig skulle reduceres med ca. 800 mill. kr., hvis der skulle være tale om en uændret *andel*. Det kan beregnes, at reduktionen er på ca. det halve.

Årsagen hertil er, at regeringen i forbindelse med skolereformen slet ikke har indregnet konsekvenserne for skolefritidsordningerne og forældrebetalingen. Kommunerne kommer med andre ord til at mange penge, hvis de ikke øget forældrenes andel af driftsudgifterne. Og derfor er der sket en sådan forøgelse.

² Herunder et par kommuner, som har fritidshjem.

FORÆLDREBETALINGEN I SKOLEFRITIDSORDNINGER EFTER SKOLEREFORMEN

Det store spørgsmål er imidlertid, om forældrene fremover vil lade børnene benytte skolefritidsordninger i samme omfang som hidtil. For mange børn vil den reelle brug af SFOen svare til ca. 2 timer om dagen. Forældre med et stramt budget og med et barn i fx 3. klasse vil kunne være fristen til at spare de knap 1500 kr. mdl., det koster.

Denne mulige effekt – og størrelsen af den – kendes endnu ikke. I givet fald kan man frygte, at det især er børn fra hjem med svage ressourcer, som vil være uden for, når der dannes kammeratskabsgrupper i SFOerne.

En anden mulighed kan være, at en del forældre fravælger folkeskolen og de kommunale SFOer. En rundspørge Bureau 2000 har foretaget til de private skoler viser, at det ugentlige timetal i de mindste klasser fortsat er på 20-25 timer om ugen de fleste steder. Alligevel er SFO-priserne lavere end i de kommunale SFOer: 859 kr. mdl. i gennemsnit. Hertil skal ganske vist lægges 1105 kr. mdl. i skolepenge, men afstanden til folkeskolen er ikke specielt stor.

Tabel 4 viser taksterne i de enkelte kommuner før og efter skolereformen.

FORÆLDREBETALINGEN I SKOLEFRITIDSORDNINGER EFTER SKOLEREFORMEN

Tabel 4. Månedstakster i SFO i den enkelte kommune januar og august 2014

Kommune	Månedstakst januar 2014	Månedstakst august 2014	Antal betalingsmåneder
København	1236	1118	11
Frederiksberg	1653	1653	12
Ballerup	1455	1400	12
Brøndby	1801	1485	11
Dragør	1725	1100	11
Gentofte	1218	1218	11
Gladsaxe	1525	1400	12
Glostrup	1441	1124	12
Herlev	1626	1626	12
Albertslund	1641	1641	12
Hvidovre	Fritidshjem indtil august 14	820	12
Høje-Taastrup	1772	1690	10
Lyngby-Taarbæk	1913	1830	11
Rødovre	1901	1557	11
Ishøj	1210	1210	12
Tårnby	1166	984	12
Vallensbæk	1490	1480	12
Furesø	1228	1228	12
Allerød	1700	1471	11
Fredensborg	Fritidshjem	Fritidshjem	.
Helsingør	1680	1390	11
Hillerød	1675	1425	11
Hørsholm	1799	1584	11
Rudersdal	1620	1620	11
Egedal	1835	1677	12
Frederikssund	1654	1508	12
Greve	1758	1574	11
Køge	1750	1554	11
Halsnæs	1636	1244	11
Roskilde	1780	1439	11
Solrød	1960	1591	11
Gribskov	1810	1810	11
Odsherred	1690	1690	11
Holbæk	1670	1670	12
Faxe	1640	1350	12
Kalundborg	1965	1631	11
Ringsted	1879	1677	11
Slagelse	1509	1273	12
Stevns	1895	1895	11
Sorø	1415	1415	12
Lejre	1512	1330	11

FORÆLDREBETALINGEN I SKOLEFRITIDSORDNINGER EFTER SKOLEREFORMEN

Kommune	Månedstakst januar 2014	Månedstakst august 2014	Antal betalingsmåneder
Lolland	1368	1368	11
Næstved	1870	1695	11
Guldborgsund	1550	1394	12
Vordingborg	1860	1630	11
Bornholm	1255	1153	12
Middelfart	1985	1544	11
Assens	1788	1590	11
Faaborg-Midtfyn	1543	1441	11
Kerteminde	2191	1761	11
Nyborg	1419	1137	11
Odense	2008	2008	11
Svendborg	1255	1355	11
Nordfyn	1910	1910	11
Langeland	1908	1908	11
Ærø	1165	1008	12
Haderslev	2051	1518	11
Billund	1740	1490	11
Sønderborg	1824	1824	11
Tønder	1620	1200	11
Esbjerg	2278	2033	11
Fanø	Fritidshjem indtil august 14	877	11
Varde	1730	1615	11
Vejen	1731	1365	11
Aabenraa	1610	1484	11
Fredericia	1825	1645	11
Horsens	1678	1678	11
Kolding	2228	1838	11
Vejle	1920	2005	11
Herning	1222	1222	11
Holstebro	2073	1347	11
Lemvig	1804	1804	11
Struer	1975	1896	11
Syddjurs	1790	1250	11
Norddjurs	1979	1452	11
Favrskov	1774	1494	11
Odder	1946	1504	11
Randers	1731	1731	11
Silkeborg	1965	1570	11
Samsø	1495	1495	11
Skanderborg	2004	2004	11
Aarhus	1997	1625	11
Ikast-Brande	1577	1200	11

FORÆLDREBETALINGEN I SKOLEFRITIDSORDNINGER EFTER SKOLEREFORMEN

Kommune	Månedstakst januar 2014	Månedstakst august 2014	Antal betalingsmåneder
Ringkøbing-Skjern	1280	1090	11
Hedensted	1749	1749	11
Morsø	1500	1250	11
Skive	1735	1555	11
Thisted	1828	1248	11
Viborg	1763	1322	11
Brønderslev	1967	1689	11
Frederikshavn	1790	1790	11
Vesthimmerland	1560	1200	11
Læsø	1032	1032	11
Rebild	1574	1405	11
Mariagerfjord	1698	1578	11
Jammerbugt	1725	1508	11
Aalborg	1599	1189	11
Hjørring	1662	SFO nedlagt	